

Research Article

The Relationship between Readability of Financial Reports and Tax Aggressiveness via Simultaneous Equation System

Zabihallah Khani masoum abadi*

Assistant Professor, Department of Accounting, Fasa Branch, Islamic Azad University, Fasa, Iran

Hosein Rajabdorri

Accounting Ph.D. Student and member of Young and Elite Researchers Club, Bandar Abbas Branch, Islamic Azad University, Bandar Abbas, Iran

Abstract

The purpose of this study is to investigate the relationship between the readability of financial reports and tax aggressiveness using simultaneous equation system. In order to examine the readability of financial reports, the Fog Index and the Wilson Model [42] are used to examine the tax aggressiveness. This is an empirical research for the period is 2013 to 2017. The sample consists of 119 companies listed in Tehran Stock Exchange. To test the research hypotheses simultaneous equations are used in. The findings of the research hypothesis test show that there is a double-sided and significant correlation between research variables. The findings show that, as financial reports become more readable, the cautious tax aggressiveness decreases. Also, with an increase in the level of tax aggressiveness, the readability of financial reports will decrease. As a result, in the interests of greater transparency and readability and the control of tax aggressiveness, attention to these two variables by supervisory authorities and investors is essential.

Keywords: Readability of Financial Reports, Tax Aggressiveness, Simultaneous Equation System.

---

*khanifinance@gmail.com

پژوهش‌های حسابداری مالی
سال یازدهم، شماره اول، پیاپی (۳۹)، بهار ۱۳۹۸
تاریخ وصول: ۱۳۹۸/۰۱/۳۰
تاریخ بازنگری: ۱۳۹۸/۰۲/۲۱ و ۱۳۹۸/۰۳/۱۹
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۸/۰۳/۰۴
صص: ۴۱-۵۴

مقاله پژوهشی

رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان

ذبیح‌اله خانی معصوم آبادی^{۱*}، حسین رجب‌دری^{۲**}

* استادیار گروه حسابداری، واحد فسا، دانشگاه آزاد اسلامی، فسا، ایران

khanifinance@gmail.com

** دانشجوی دکتری حسابداری و عضو باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد

اسلامی، بندرعباس، ایران

hosrado@gmail.com

چکیده

هدف مطالعه حاضر، بررسی رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان است. برای بررسی خوانایی گزارشگری مالی از شاخص فوگ و برای بررسی سیاست مالیاتی متهورانه از الگوی ویلسون [۴۲] استفاده شد. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و دوره‌زمانی آن شامل سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ و نمونه برگزیده متشکل از ۱۱۹ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. برای آزمون فرضیه‌های پژوهش نیز از روش معادلات همزمان در نرم‌افزار Eviews استفاده شد. یافته‌های حاصل از آزمون معناداری وجود دارد. یافته‌ها نشان داد با افزایش خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست مالیاتی متهورانه، رابطه دوسویه و همچنین، با افزایش سطح سیاست مالیاتی متهورانه، خوانایی گزارش‌های مالی کاهش خواهد یافت. در نتیجه، در راستای شفافیت و خوانایی بیشتر و نیز، کنترل سیاست مالیاتی متهورانه، توجه بیشتر به این دو متغیر از سوی نهادهای ناظر و سرمایه‌گذاران ضروری است.

واژه‌های کلیدی: خوانایی گزارش‌های مالی، سیاست متهورانه مالیاتی، سیستم معادلات همزمان

مقدمه

پرداخت کمتر مالیات از دیدگاه سستی، یک فعالیت حداکثرکننده ارزش تلقی می‌شود که ثروت را از دولت به سهامداران شرکت منتقل می‌کند [۷]. این موضوع، شفافیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار را کاهش می‌دهد؛ زیرا فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات، مستلزم پنهان کردن حقایق و معامله‌های پیچیده است که بر محیط اطلاعاتی شرکت تأثیر منفی می‌گذارد؛ همچنین، باعث کاهش شفافیت گزارشگری مالی شرکت می‌شود [۲]. به عبارت دیگر، اجتناب از پرداخت مالیات، استراتژی‌ای تعریف می‌شود که بدهی مالیاتی شرکت را کاهش می‌دهد [۲۰].

برنامه‌ریزی مالیاتی از طریق صرفه‌جویی مالیاتی، ارزش شرکت را افزایش می‌دهد؛ اما اگر این برنامه‌ریزی بیش از حد متهورانه باشد، ممکن است به نزول ارزش شرکت منجر شود؛ بنابراین، مدیران برای مبهم نشان دادن فعالیت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی متهورانه، انگیزه زیادی دارند. البته تعریف یا معیار پذیرفته‌شده دانشگاهی از متهورانه بودن مالیات وجود ندارد [۲۴]. این مسئله به گونه معمول تلاش یک شرکت برای حداقل کردن مالیات قابل پرداخت خود به صورت قانونی تعریف می‌شود و معنای مشابهی با برنامه‌ریزی مالیاتی، مدیریت مالیات و اجتناب از پرداخت مالیات دارد که قانون‌گذاران مالیاتی در حوزه‌های قانونی و اخلاقی پذیرفته‌اند [۴۲].

در این راستا، یکی از راه‌های مبهم نشان دادن فعالیت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی آن است که مدیران خوانایی گزارش‌های مالی را کاهش دهند و از این منظر، تفسیر فعالیت‌های برنامه‌ریزی مالیاتی متهورانه خود را برای استفاده‌کنندگان مشکل سازند [۱۳]. سیاست متهورانه مالیاتی به گونه بالقوه شرکت‌ها را

قادر به پرداخت مالیات کمتر از سهم منصفانه خود به دولت‌ها می‌سازد. چنین شرکت‌هایی انگیزه‌های بیشتری برای کاهش شفافیت در فعالیت‌های خود دارند. همچنین، بنا بر پژوهش‌های پیشین، پیچیدگی گزارش‌های مالی که ناشی از مبهم‌سازی اطلاعات است، می‌تواند بر سیاست مالی متهورانه اثرگذار باشد و شرایط را برای ایجاد آن فراهم کند [۱۳]. افزون بر آن، در زمانی که سیاست مالیاتی متهورانه در شرکت وجود داشته باشد، مدیران فرضیه مبهم‌سازی را برای پنهان کردن آن درپیش می‌گیرند [۴۰]؛ در نتیجه، بین این دو متغیر رابطه همزمان و دوسویه‌ای برقرار است. با توجه به موارد بیان‌شده، هدف این پژوهش بررسی رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان است.

در این زمینه، یافته‌های اینگر، مک‌فسل، ژو و فان^۲ [۲۶] نشان می‌دهد گزارش‌های مالیاتی در زمانی که شرکت از اجتناب مالیاتی استفاده می‌کند، خوانایی کمتری دارند. بالاکریشنان، بلوین و گوای^۳ [۱۲] نیز دریافته‌اند سیاست مالیاتی متهورانه با ابهام در گزارش‌های مالی همراه است. افزون بر آن، از آنجا که مقامات مالیاتی زمانی که به سیاست مالیاتی متهورانه مظنون‌اند، گزارش‌های مالی بیشتری را افزون بر گزارش‌های مالیاتی مطالعه می‌کنند، مدیران سایر اطلاعات ارائه‌شده در گزارش‌های مالی را نیز با ابهام و پیچیدگی ارائه می‌دهند [۱۳].

یکی از راه‌هایی که شرکت‌ها می‌توانند محیط اطلاعاتی خود را مبهم‌تر کنند، تهیه گزارش‌های مالی پیچیده با خوانایی کمتر است. این گزارش‌ها شفافیت کمتری دارند؛ زیرا استفاده‌کنندگان زمان و تلاش بیشتری برای به دست آوردن اطلاعات از آن صرف خواهند کرد [۱۶ و ۳۳]. گزارش‌های مالی با خوانایی

². Inger, Meckfessel, Zhou and Fan

³. Balakrishnan, Blouin and Guay

¹. Tax Aggressiveness

کمتر باعث می‌شود استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی برای درک عملکرد شرکت و تصمیم‌های راهبردی مختلف مدیریت از جمله برنامه‌ریزی‌های مالیاتی، به این نتیجه برسند که محیط اطراف اطلاعات مبهم‌تر است [۱۳]. با این حال، رویکرد نظریه نمایندگی در رابطه با پیچیدگی گزارش‌های مالی استدلال می‌کند مدیران می‌توانند به‌طور عمدی گزارش‌های مالی را پیچیده‌تر کنند، در زمانی که برای آنان منافی وجود دارد. در نتیجه مطالب بیان‌شده، بین خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست مالیاتی متهورانه و همچنین، سیاست مالیاتی متهورانه و خوانایی گزارش‌های مالی، رابطه متقابل و معناداری وجود دارد.

پرسش اصلی پژوهش به این صورت مطرح می‌شود که آیا بین خوانایی گزارشگری مالی و سیاست مالیاتی متهورانه رابطه متقابل و معناداری وجود دارد و در صورتی که این رابطه وجود دارد، شدت آن به چه میزان است. همچنین، با توجه به اهمیت شفافیت در برنامه‌ریزی‌های مالیاتی در راستای کسب منافع ملی و درآمدهای دولت، بررسی این مسئله ضمن دانش‌افزایی در این زمینه، برای برنامه‌ریزان و استفاده‌کنندگان نیز مفید است. افزون بر آن، با توجه به نبودن پژوهش مشابه و ورود پژوهشگران به مسئله ذکرشده، بررسی این مسئله ضروری است.

در ادامه، ابتدا مبانی نظری و فرضیه پژوهش، سپس پیشینه پژوهش و پس از آن به بیان روش پژوهش، یافته‌ها و بحث و نتیجه‌گیری پرداخته شده است.

مبانی نظری و فرضیه پژوهش

تهور مالیاتی به حالتی گفته می‌شود که در آن شرکت با ممیزان مالیاتی به چالش می‌افتد و مالیات

ابرازی شرکت تأیید نمی‌شود. چالش بزرگ در تعریف عینی تهور مالیاتی، یک نقطه تفکیک‌کننده است که در آن، رفتارهای اجتناب مالیاتی زیربنایی به دو گروه متهورانه و غیرمتهورانه تقسیم‌بندی می‌شود. این نقطه تفکیک، به گونه کلی در دیدگاه ممیز دیده می‌شود و کاملاً قضاوتی است [۱]. در چارچوب معرفی‌شده، مطابق پژوهش لایتز [۳۴]، آستانه «عدم تأیید» برای معاملات مرتبط با مالیات در یک حسابرسی مالیاتی، نقطه مرجعی برای تمایز انواع متهورانه و غیرمتهورانه اجتناب مالیاتی معرفی می‌شود. شرکت‌هایی که وضعیت مالیاتی آنان از سوی ممیزان مالیاتی (یا هر نهاد دیگر) با ابهام روبه‌رو شود، متهورانه پنداشته می‌شود. مزیت این معیار آن است که مشخصاً به ارزیابی و قضاوت حرفه‌ای مرتبط شده است [۳۴]. مفهوم تهور مالیاتی (که در آن شرکت با ممیزان مالیاتی به چالش می‌افتد و مالیات ابرازی شرکت تأیید نمی‌شود)، به استفاده از ابهامات قانون برای کاهش مالیات پرداختی اشاره دارد. برای نمونه، یک شرکت ممکن است معامله خاصی را انجام دهد که قانون، به صورت شفاف درباره آن نظری نداده و یا به دلیل داشتن ویژگی‌های چندگانه، تعیین مالیات قابل پرداخت با تفسیر قانون ممکن باشد. در این حالت، شرکت تفسیر بهتر از حیث پرداخت مالیات کمتر را در اظهارنامه مالیاتی به کار می‌گیرد؛ اما همواره این احتمال وجود دارد که ممیز مالیاتی تفسیر دیگری داشته باشد [۱].

همچنین، گزارش‌های مالی، اطلاعات شایان توجهی را به کاربران انتقال می‌دهد؛ زیرا اطلاعات ارزشمندی درباره عملکرد مالی و وضعیت مالی شرکت در آن نهفته است. در این راستا، گزارش‌های مالیاتی بخش کوچکی از گزارش‌های مالی و اطلاعات افشاشده شرکت‌ها را تشکیل می‌دهد.

تهور مالیاتی ممکن است نشان‌دهنده افزایش ریسک شرکت به چند دلیل باشد. اول اینکه، برنامه‌ریزی مالیاتی متهورانه ممکن است بی‌اطمینانی درباره پرداخت‌های مالیات بعدی و در نتیجه، بی‌اطمینانی درباره جریان‌های نقدی آتی را نشان دهد. دوم، تهور مالیاتی به عدم شفافیت نیاز دارد [۱۲]؛ بنابراین، مدیران با ناخوانا کردن گزارش‌های مالی که تفسیر آنها را سخت‌تر می‌کند، شرایط را برای برنامه‌های متهورانه و اجتناب مالیاتی فراهم می‌کنند. در نتیجه، وجود شرایط عدم شفافیت برای اجرای سیاست مالیاتی متهورانه ضروری است [۱۳]. این استدلال با یافته‌های لا و میلز^۴ [۳۰] همسو است؛ زیرا شرکت‌هایی که در گزارش‌های سالانه خود از واژه‌های منفی بیشتری استفاده می‌کنند، تمایل بیشتری برای دنبال کردن راهبردهای برنامه‌ریزی مالیاتی متهورانه دارند. با تمرکز بر پژوهش اینگر و همکاران [۲۶] که دریافتند رابطه منفی بین خوانایی گزارش‌های مالیاتی و اجتناب مالیاتی وجود دارد؛ در نتیجه می‌توان دریافت بین خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی رابطه منفی و معناداری وجود دارد.

تهور مالیاتی بدین معناست که حتی اگر همیشه عملی غیرقانونی یا جعلی محسوب نشود، کاهش درآمد مشمول مالیات ممکن است دقیقاً مطابق مقررات نیز صورت نگیرد [۱۲]. زمانی که یک شرکت در شرایط ورشکستگی یا اختلال مالی قرار می‌گیرد، انگیزه بیشتری برای به‌کارگیری سیاست مالیاتی متهورانه دارد [۱۸]. در صورتی که این مورد اتفاق بیفتد، شرکت‌ها سعی می‌کنند روند واقعی دستیابی به درآمد مشمول مالیات را پنهان کنند؛ زیرا آنها می‌دانند تهور مالیاتی ممکن است آنها را در دادگاه محکوم کند. در این راستا، مدیران گزارش‌های

درواقع، این افشای اطلاعات ممکن است در کاهش بی‌اطمینانی درباره عملکرد مالی آینده نیز مفید باشد [۳۳]. افشای متنی و زبانی گزارش‌های مالی، درباره عملکرد فعلی [۳۹] و عملکرد آینده، اطلاعاتی را به کاربران انتقال می‌دهد [۱۹]. پژوهش‌های قبلی نیز نشان می‌دهند افشای اطلاعات با هزینه سرمایه شرکت مرتبط است [۱۷]. کوتاری، لی و شرت^۱ [۲۸] نیز بیان می‌کنند در شرایطی که سرمایه‌گذاران می‌توانند اطلاعات غیرضروری را پالایش کنند، افشای بیشتر اطلاعات بهتر است. با این حال، در شرایطی که به دست آوردن اطلاعات هزینه‌بر است [۲۳]، اطلاعات پیچیده‌تر و طولانی‌تر به اضافه بار اطلاعاتی منجر می‌شود که لزوماً برای خواننده مفید نیست. لی [۳۳] نیز استدلال می‌کند پیچیدگی در گزارشگری مالی باعث ایجاد عدم شفافیت می‌شود تا مدیران عملکرد اقتصادی ضعیف را به واسطه آن پنهان کنند.

با توجه به اهمیت افشای متنی اطلاعات، مدیران انگیزه‌ای راهبردی برای مدیریت محتوا و سبک این افشاها و تأثیر بر ادراک کاربران و عملکرد شرکت دارند. در واقع، لی [۳۳] دریافت گزارش‌های سالانه شرکت‌های با عملکرد ضعیف، برای خواندن سخت‌تر و طولانی‌تر است؛ به این دلیل که مدیران نسبت به جذب سرمایه و تأثیر آن بر بازار با توجه به عملکرد ضعیف خود نگران هستند و بنابراین، ممکن است عمدی تصمیم بگیرند گزارش‌های مالی را ناخوانا تر کنند تا عملکرد ضعیف خود را مبهم و پیچیده سازند. لو، راموس و روگو^۳ [۳۶] نیز نشان دادند گزارش‌های مالی با خوانایی کمتر، میزان بیشتری از مدیریت سود را به دنبال دارد.

1. Kothari, Li and Short

2. Opacity

3. Lo, Ramos and Rogo

4. Law and Mills

اجتناب کنند. صفری گرایلی، رضائی و نوروزی [۵] دریافتند با افزایش مدیریت سود، خوانایی گزارشگری مالی کاهش می‌یابد. در پژوهشی دیگر نیز صفری گرایلی و رضائی [۶] دریافتند توانایی مدیریت، موجب افزایش خوانایی گزارشگری مالی می‌شود. لازم به ذکر است توانایی مدیریت، کارایی مدیران نسبت به رقبا در تبدیل منابع شرکت به درآمد تعریف می‌شود.

پژوهش‌های خارجی پیشین نیز به مطالعه رابطه خوانایی گزارشگری مالی با متغیرهای مؤثر بر بازار سرمایه پرداخته‌اند که با توجه به یافته‌ها، گزارش‌های با خوانایی کمتر، مانع از مطلع شدن سرمایه‌گذاران از معاملات می‌شود [۲۵، ۳۱ و ۳۸]، بر واکنش بازار تأثیر می‌گذارد [۴۴]، فرایند کشف قیمت را طولانی‌تر می‌کند، سرعت انتشار اعلامیه‌ها را کاهش و به‌طور غیرمستقیم، انتظارات سرمایه‌گذاران را نسبت به اعتبار مدیریت کاهش می‌دهد؛ همچنین، خطا و پراکندگی پیش‌بینی تحلیلگران را افزایش می‌دهد [۳۲ و ۳۷]. افزون بر آن، لی [۳۳] رابطه بین درآمد و خوانایی گزارشگری مالی را بررسی کرد و این موضوع را با فرضیه ابهام مدیریت مرتبط دانست و بیان کرد مدیران می‌توانند از زبان مبهم و پیچیده برای پوشاندن اطلاعات متناقض و اجتناب از واکنش منفی بازار استفاده کنند. زمرم و فتوحی [۴۵] نیز در پژوهشی به تأثیر ویژگی‌های هیئت‌مدیره بر راهبرد مالیاتی متهورانه در شرکت‌های فرانسوی در دوره‌زمانی ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ پرداختند. یافته‌ها نشان داد اندازه و درصد حضور زنان در هیئت‌مدیره بر راهبرد مالیاتی متهورانه تأثیر دارد. همچنین، اندازه شرکت و بازده دارایی بر راهبرد مالیاتی جسورانه تأثیر مثبت و معناداری دارد. کومار^۲ [۲۹] نیز تأثیر فرهنگ‌سازمانی

مالی پیچیده‌تری را برای ایجاد سردرگمی و پنهان کردن حقایق اساسی ایجاد می‌کنند [۱۵]. به این ترتیب، بین سیاست متهورانه مالیاتی و خوانایی گزارش‌های مالی نیز رابطه منفی و معناداری مورد انتظار است.

با توجه به مطالب بیان‌شده، بین خوانایی گزارش مالی و سیاست متهورانه مالیاتی رابطه متقابل و معناداری وجود دارد. در نتیجه، فرضیه پژوهش به‌صورت زیر است:

فرضیه پژوهش: بین خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی، رابطه متقابل و معناداری وجود دارد.

پیشینه پژوهش

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد در میان پژوهشگران داخلی برای نمونه، ملانظری، ابوحمزه و میرزایی [۹] به بررسی رابطه فرهنگ سازمانی و تمکین مالیاتی شرکتی پرداخته‌اند. در این پژوهش برای سنجش فرهنگ سازمانی، از پرسشنامه فرهنگی هافستد و برای اندازه‌گیری تمکین مالیاتی شرکتی، از معیاری مبتنی بر تفاوت مالیات ابرازی و قطعی شرکت‌ها استفاده شده است. نمونه آماری پژوهش، ۶۵ شرکت از شرکت‌های اداره کل امور مالیاتی مؤدیان است. یافته‌ها نشان داد فرهنگ سازمانی بر تمکین مالیاتی شرکتی اثر شایان توجهی دارد و تمکین مالیاتی شرکت‌ها، از طریق اجتناب از عدم‌اطمینان کم، فردگرایی زیاد، مردگرایی زیاد و فاصله قدرت کم مشخص می‌شود. همچنین، حاجیها، قنواتی و بحرینی [۳] دریافتند رابطه مثبت و معناداری بین محدودیت‌های مالی و راهبرد مالیاتی متهورانه وجود دارد؛ به این معنی که وقتی شرکت‌ها در محدودیت مالی قرار دارند، نسبت به سایر شرکت‌هایی که دسترسی بهتری به بازار سرمایه دارند، انگیزه بیشتری دارند که برای تأمین منابع مالی از پرداخت مالیات

¹. Zemzem and Ftouhi

². Kumar

روش پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های کمی است و براساس فرضیه‌ها و طرح‌های پژوهشی از قبل تعیین شده، انجام شده است. از این دسته پژوهش‌ها زمانی استفاده می‌شود که معیار اندازه‌گیری داده‌ها کمی است و برای استخراج نتیجه‌ها از روش‌های آماری استفاده می‌شود. همچنین، این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی است و به شیوه پس‌رویدادی و گذشته‌نگر با رویکرد همبستگی انجام گرفته است. افزون بر آن، با توجه به حضور متغیر تهور مالیاتی و خوانایی گزارشگری مالی که به‌عنوان یک ویژگی کیفی و بخشی از قابل‌فهم‌بودن اطلاعات از آن یاد می‌شود، این پژوهش در طبقه‌بندی ترکیبی از حسابداری مالیاتی و حسابداری مالی قرار می‌گیرد.

متغیرهای پژوهش

در این پژوهش از سه‌دسته متغیر شامل خوانایی گزارشگری مالی، سیاست متهوران‌ه مالیاتی و متغیرهای کنترلی شامل مدیریت سود، نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام، عملکرد و سن شرکت استفاده شد که به شرح زیر قابل‌اندازه‌گیری است.

• خوانایی گزارشگری مالی

برای اندازه‌گیری خوانایی گزارشگری مالی همسو با پژوهش بوئسلینگ و همکاران [۱۳]، سوکوئجو و سنارنو [۴۰]، بای، دونگ و هو [۱۱]، صفری‌گرایلی و رضایی [۶] و صفری‌گرایلی و همکاران [۵] از شاخص زیر استفاده شد که برخی پژوهشگران داخلی مانند فضل‌الهی و ملکی‌توانا [۸] و دیانی [۴] روایی و اعتبار آن را برای سنجش خوانایی متون فارسی تأیید کرده‌اند. شاخص ارزیابی خوانایی گزارشگری مالی، شاخص فوگ است که تابعی از دو متغیر طول جمله (برحسب کلمات) و کلمات پیچیده (تعریف‌شده

بر خوانایی گزارشگری مالی را بررسی کرد. وی دریافت شرکت‌های آسیایی افشای اطلاعات محدودتری انجام می‌دهند و در نتیجه، خوانایی گزارشگری سالانه کمتری دارند؛ اما شرکت‌هایی که پراکندگی مالکیت بالاتری دارند، گزارشگری سالیانه خواناتری ارائه می‌دهند تا منافع متناقض بین مالکان را تحت چنین ساختار مالکیتی، تعدیل کنند. لو و همکاران [۳۶] نیز بیان می‌کنند در شرکت‌هایی که مدیریت سود وجود دارد، خوانایی گزارشگری مالی کمتر است. یافته‌های لیما، چالمرز و هانلونک [۳۵] نیز نشان داد شرکت‌هایی که راهبرد تجاری آینده‌نگر را دنبال می‌کنند، نسبت به شرکت‌هایی که راهبرد تدافعی را دنبال می‌کنند، خوانایی گزارشگری کمتری دارند و بین راهبرد تجاری و خوانایی گزارشگری مالی نیز رابطه معناداری وجود دارد. همچنین، این رابطه به‌وسیله مالکیت نهادی به‌صورت مثبت و با عدم‌تقارن اطلاعاتی به گونه منفی تعدیل می‌شود. یافته‌های پژوهش بوئسلینگ و همکاران [۱۳] نیز نشان داد خوانایی گزارش مالی موجب کاهش سیاست مالی متهوران‌ه خواهد شد. افزون بر آن، سوکوئجو و سنارنو [۴۰] نیز دریافتند با افزایش سیاست مالیاتی متهوران‌ه، خوانایی گزارش مالی کاهش می‌یابد.

بررسی پیشینه پژوهش نشان داد تاکنون در کشور خوانایی گزارشگری مالی به گونه گسترده مورد توجه پژوهشگران قرار نگرفته است و مطالعه آن می‌تواند ضمن کمک به ادبیات این حوزه، برای استفاده‌کنندگان و مدیران نیز سودمند باشد. همچنین، رابطه متقابل خوانایی گزارش مالی و سیاست مالیاتی متهوران‌ه نیز در کشور مورد مطالعه قرار نگرفته که این مسئله نیازمند بررسی تجربی است تا بتوان براساس یافته‌ها، برنامه‌ریزی‌های بهتری را انجام داد.

2. Bai, Dong and Hu

1. Lima, Chalmers and Hanlonc

استفاده از برنامه متن‌یار ابتدا تصاویر به فایل متنی تبدیل شده و سپس، با نرم‌افزار ورد شمارش شده است.

۳- مشخص کردن متوسط طول جمله‌ها از طریق تقسیم تعداد کلمات به تعداد جملات کامل هر نمونه صدکلمه‌ای

۴- شمارش تعداد کلمات سه‌هجایی و بیش از سه‌هجایی موجود (کلمات پیچیده) در هر کدام از متون صدکلمه‌ای

۵- جمع کردن تعداد کلمات پیچیده با تعداد متوسط کلمات در جملات

۶- ضرب کردن حاصل جمع تعداد کلمات دشوار و متوسط کلمات در جملات با عدد ثابت ۰/۴

۷- انجام محاسبات بندهای ۴، ۵ و ۶ برای دو نمونه صدکلمه‌ای دیگر

۸- محاسبه میانگین نتایج هر سه نمونه از طریق جمع کردن و تقسیم به تعداد [۸]

رابطه بین شاخص فوگ و خوانایی گزارشگری مالی به شرح نگاره ۱ است:

نگاره ۱- رابطه بین شاخص فوگ و خوانایی گزارشگری مالی [۵]

شاخص فوگ	بالاتر از ۱۸	۱۴-۱۸	۱۲-۱۴	۱۰-۱۲	۸-۱۰
خوانایی	پیچیده	سخت	مناسب	قابل قبول	آسان

BTD: تفاوت سود مشمول مالیات ابرازی و سود مشمول مالیات قطعی شده
LEV: اهرم مالی که با تقسیم بدهی‌ها بر دارایی‌های به دست می‌آید.

SIZE: لگاریتم مجموع دارایی‌هاست.

ROA: حاصل تقسیم سود بر دارایی‌هاست.

FOREIGN_INCOME: یک متغیر مجازی است و برای شرکت‌هایی که دارای درآمد و تجارت خارجی هستند ۱ و در غیر این صورت، صفر خواهد بود.

به صورت تعداد کلمات با سه یا چند بخش) است و به صورت رابطه ۱ محاسبه می‌شود:

رابطه ۱ (میانگین تعداد کلمات در هر جمله + درصد کلمات پیچیده) = ۰/۴ = شاخص فوگ

فرایند و نحوه تعیین سطح خوانایی گزارشگری مالی در شاخص فوق به ترتیب زیر است:

۱- انتخاب نمونه صدکلمه‌ای از ابتدا، یک نمونه صدکلمه‌ای از وسط و یک نمونه صدکلمه‌ای از اواخر گزارش به صورت تصادفی. در رابطه با شیوه اندازه‌گیری خوانایی، لازم به ذکر است که این موضوع با استناد به پژوهش‌های داخلی اشاره شده استفاده شده است. البته اعتبارسنجی این شیوه را نیز پژوهش‌های دیگری مانند فضل‌الهی و ملکی‌توانا [۸] و دیانی [۴] تأیید کرده‌اند و در این پژوهش نیز از روشی مشابه با پژوهش‌های قبلی بهره گرفته شد.

۲- شمارش تعداد جملات هر یک از نمونه‌ها. لازم به ذکر است شمارش کلمات در حالتی که گزارش‌های قابل انتقال به نرم‌افزار ورد بوده است، با کمک شمارشگر نرم‌افزار ورد صورت گرفته و در حالتی که این موضوع امکان‌پذیر نبوده است، با

• سیاست مالیاتی متهورانه

برای اندازه‌گیری این متغیر به پیروی از ویلسون^۱ [۴۲]، سوکوئجو و سنارنو [۴۰] و واعظ و درسه [۱۰] از رابطه ۲ استفاده شد:

$$\text{SHELTER} = -4.30 + 6.63 * \text{BTD} - 1.72 * \text{LEV} + 0.66 * \text{SIZE} + 2.26 * \text{ROA} + 1.62 * \text{FOREIGN\_INCOME} + 1.56 * \text{RD}$$

که در آن:

SHELTER: مالیات متهورانه

^۱. Wilson

$$Q_t = \frac{MVA_t + PS_t + Debt_t}{TAB_t} \quad \text{رابطه ۴}$$

که در آن:

MVA: ارزش بازار حقوق صاحبان سهام عادی

Debt: مبلغ دفتری مجموع بدهی‌ها

PS: ارزش بازار حقوق صاحبان سهام ممتاز

TAB: مبلغ دفتری مجموع دارایی‌هاست.

از آنجا که در ایران سهام ممتاز وجود ندارد، در محاسبه این متغیر تنها ارزش بازار حقوق صاحبان سهام عادی لحاظ شد.

• سن شرکت

سن شرکت به میزان سال‌های گذشته از زمان تأسیس شرکت اشاره دارد. انتظار وجود رابطه مثبت بین سن شرکت و خوانایی گزارشگری مالی وجود دارد؛ زیرا سرمایه‌گذاران با الگوهای کسب‌وکار آنها آشنایی بیشتری دارند و این باعث پیچیدگی کمتر شده است؛ از این‌رو، خوانایی گزارشگری سالانه بیشتری دارند. همچنین، با افزایش سن، شرکت با محدودیت مالی، نوسان‌های جریان وجه نقد و سطح کلی کم‌نقدینگی روبه‌رو خواهد شد که باعث افزایش اجتناب مالیاتی و استفاده از سیاست مالیاتی متهورانه خواهد شد [۲۱].

جامعه و نمونه پژوهش

جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ تشکیل می‌دهد. برای انتخاب نمونه نیز شرایط زیر در نظر گرفته شد:

۱- شرکت قبل از سال ۱۳۹۲ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده و تا انتهای سال ۱۳۹۶ فعال باشد.

RD: هزینه‌های تحقیق و توسعه تقسیم بر دارایی‌های شرکت است.

• مدیریت سود

از آنجا که با استناد به پژوهش لو و همکاران [۳۶] بین مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد و با افزایش مدیریت سود، پیچیدگی صورت‌های مالی افزایش می‌یابد و خوانایی گزارشگری مالی کم می‌شود، این متغیر، متغیر کنترلی در نظر گرفته شد. همچنین، بین مدیریت سود و اجتناب مالیاتی نیز رابطه مثبت و معناداری وجود دارد [۱۴]. برای بررسی مدیریت سود نیز از الگوی جونز^۱ [۲۷] بر اساس رابطه ۳ استفاده شد.

$$ACCR_{it} = \alpha_0 + \alpha_1 \Delta REV_{it} + \alpha_2 PPE_{it} + \varepsilon_{it} \quad \text{رابطه ۳}$$

که در آن:

$ACCR_{it}$ = کل اقلام تعهدی

ΔREV_{it} = تغییر در درآمد از سال $t-1$ تا سال t

PPE_{it} = ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات در سال t

• عملکرد

از آنجا که شرکت‌هایی که عملکرد ضعیف‌تری دارند، خوانایی گزارشگری مالی کمتری دارند [۱۵]، اثر این متغیر کنترل شد. افزون بر آن، با افزایش عملکرد شرکت احتمال افزایش سیاست مالیاتی متهورانه نیز افزایش می‌یابد [۳].

برای ارزیابی عملکرد، مانند وانگ^۲ [۴۱] از نسبت Q توبین استفاده شد که براساس رابطه ۴ محاسبه می‌شود.

1. Jones

2. Wang

با توجه به موارد ذکر شده، ۱۹ شرکت به عنوان نمونه انتخاب شد.

یافته‌های پژوهش

آمار توصیفی

در ادامه، نگاره ۲ آمار توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه ۱۹ شرکت به عنوان نمونه وجود دارد، ۵۹۵ سال-شرکت بررسی خواهد شد.

۲- برای افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آنها منتهی به پایان اسفندماه باشد.

۳- در سال‌های مذکور تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشد.

۴- با توجه به تفاوت ساختار سرمایه، شرکت‌های واسطه‌گری و سرمایه‌گذاری، جزء شرکت‌های ذکر شده نباشد.

۵- وقفه معاملات در شرکت بیش از ۶ ماه نباشد.

۶- اطلاعات مورد نیاز در دسترس باشد.

نگاره ۲- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	بیشینه	کمینه	انحراف معیار
خوانایی	۱۲/۷۴۷۹	۱۹/۱۹۰۰	۸/۰۴۴۰	۲/۴۰۶۱
مالیات متهورانه	۴/۹۴۹۳	۷/۳۰۲۶	۰/۰۹۷۴	۲/۳۹۴۷
مدیریت سود	۰/۰۰۴۰	۰/۰۸۰۷	۰/۰۰۰۱	۰/۰۰۶۷
عملکرد	۱/۴۲۲۵	۱/۹۹۹۱	۰/۶۹۱۹	۰/۶۳۹۴
سن شرکت	۴۱/۲۱۸۵	۶۷	۱۵	۱۲/۷۸۹۵

علیت گرنجری متغیر y_t است و اگر ضرایب d_i نیز به لحاظ آماری معنادار باشند، متغیر y_t نیز علیت گرنجری متغیر x_t است. اگر تنها یکی از ضرایب معنادار باشد، رابطه علیت بین دو متغیر یک طرفه و اگر هر دو معنادار باشند، رابطه علیت دوطرفه است که این به معنی وجود یک رابطه بازخوردی بین دو متغیر است. انجام آزمون علیت گرنجری با استفاده از داده‌های پژوهش در نرم‌افزار Eviews نشان می‌دهد یک رابطه علیت دوطرفه بین دو متغیر وجود دارد که یافته‌های این آزمون در نگاره ۳ گزارش شده است.

یافته‌های نگاره بالا نشان‌دهنده آن است که با استناد به نگاره ۱، میانگین خوانایی (۱۲/۷۴۷۹) گزارش مالی در شرکت‌های نمونه در سطح مناسب (بین ۱۲ تا ۱۴ و در سطح مناسب) است.

آزمون علیت گرنجری

گرنجر [۲۲] با ارائه رابطه‌های زیر روشی را برای بررسی جهت علیت بین دو متغیر بیان کرد:

$$\text{رابطه ۳} \quad + \sum_{i=1}^n \beta_i x_{t-i} y_t = \sum_{i=1}^n \alpha_i y_{t-i}$$

$$\text{رابطه ۴} \quad + \sum_{i=1}^n d_i y_{t-i} x_t = \sum_{i=1}^n c_i x_{t-i}$$

حال پس از برآورد الگوی فوق، اگر ضرایب β_i از نظر آماری معنادار باشند، گفته می‌شود متغیر x_t

نگاره ۳- یافته‌های آزمون دوطرفه علیت گرنجری

معناداری	آماره F	فرضیه صفر
۰/۰۰۰۰	۱۸/۳۰۵۷	خوانایی گزارش مالی علیت گرنجری سیاست مالیاتی متهورانه نیست.
۰/۰۰۰۰	۵۴/۱۹۷۶	سیاست مالیاتی متهورانه علیت گرنجری خوانایی گزارش مالی نیست.

الگوی پژوهش

با توجه مقادیر آماره F در نگاره فوق، هر دو فرضیه صفر رد می‌شود و این به معنی وجود علیت دوطرفه بین این دو متغیر است. در ادامه با توجه به یافته‌های گزارش شده در نگاره ۲ و با توجه به متغیرهای کنترلی ذکر شده، الگوی مناسب پژوهش بسط داده شده است.

رابطه ۵ اثر خوانایی گزارش مالی بر سیاست مالیاتی متهورانه را نشان می‌دهد.

$$\text{TA}_{it} = B_0 + \text{READ}_{it} + B_2 \text{EM}_{it} + B_3 \text{Q-Tobin}_{it} + B_4 \text{MTB}_{it} + B_5 \text{Age}_{it} + \epsilon_t$$

رابطه ۶ نیز اثر سیاست مالیاتی متهورانه بر خوانایی گزارش مالی را نشان می‌دهد.

$$\text{READ}_{it} = B_0 + \text{TA}_{it} + B_2 \text{EM}_{it} + B_3 \text{Q-Tobin}_{it} + B_4 \text{MTB}_{it} + B_5 \text{Age}_{it} + \epsilon_t$$

این معادلات را نمی‌توان به صورت جداگانه برآورد کرد. علت این امر آن است که در برآورد تک معادله‌ای این فرض وجود دارد که متغیرهای

توضیحی به صورت برون‌زا تعیین شده‌اند؛ اما در اینجا مشاهده می‌شود خوانایی گزارش مالی و سیاست مالیاتی متهورانه هنگامی که به عنوان متغیرهای توضیحی آورده می‌شوند، برون‌زا نیستند؛ بنابراین، این معادلات را باید در قالب سیستم معادلات همزمان به صورت رابطه ۷ برآورد کرد.

$$\begin{cases} \text{TA}_{it} = B_0 + \text{READ}_{it} + B_2 \text{EM}_{it} + B_3 \text{Q-Tobin}_{it} + B_4 \text{MTB}_{it} + B_5 \text{Age}_{it} + \epsilon_t \\ \text{READ}_{it} = B_0 + \text{TA}_{it} + B_2 \text{EM}_{it} + B_3 \text{Q-Tobin}_{it} + B_4 \text{MTB}_{it} + B_5 \text{Age}_{it} + \epsilon_t \end{cases}$$

برآورد الگوی پژوهش

در ادامه، نگاره ۴ یافته‌های مرتبط با بررسی رابطه پیچیدگی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی را نشان می‌دهد. این نگاره نشان می‌دهد با افزایش خوانایی (کاهش پیچیدگی)، سیاست مالیاتی نیز متهورانه‌تر می‌شود؛ چون ضریب خوانایی در الگو مثبت شده است.

نگاره ۴- بررسی رابطه پیچیدگی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی

متغیر وابسته: سیاست متهورانه مالیاتی		
متغیرها	ضریب	آماره t
پیچیدگی گزارش مالی	۰/۰۱۱۴	۲/۸۹۷۷
مدیریت سود	۰/۰۰۸۵	۱/۶۹۴۶
عملکرد	-۰/۰۱۸۱	-۰/۱۷۲۰
سن شرکت	۰/۲۲۶۴	۳/۶۰۶۹
مقدار ثابت	۰/۰۰۰۹	۱/۰۸۴۵
ضریب تعیین		۰/۶۵۲۴
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۶۱۱۷
آماره F		۶/۲۰۴۴
معناداری آماره F		۰/۰۰۰۰

یافته‌های این بخش نشان داد با افزایش پیچیدگی گزارش‌های مالی، سیاست مالیاتی متهورانه افزایش می‌یابد. یافته‌های این بخش نشان داد با افزایش پیچیدگی گزارش‌های مالی، سیاست متهورانه مالیاتی و پیچیدگی گزارش‌های مالی را نشان می‌دهد.

نگاره ۵- بررسی رابطه سیاست متهورانه مالیاتی و پیچیدگی (ناخوانایی) گزارش‌های مالی

متغیر وابسته: خوانایی گزارش‌های مالی			
متغیرها	ضریب	آماره t	معناداری
سیاست مالیاتی متهورانه	۲/۵۵۸۷	۳/۴۰۳۵	۰/۰۰۲۴
مدیریت سود	۰/۰۰۵۷	۱/۸۴۰۵	۰/۰۷۸۶
عملکرد	-۰/۷۲۸۳	-۲/۳۷۰۶	۰/۰۲۵۶
سن شرکت	۰/۰۳۵۹	۰/۴۷۰۵	۰/۶۴۲۴
مقدار ثابت	۰/۰۱۳۰	۰/۲۵۴۴	۰/۸۰۱۴
ضریب تعیین		۰/۵۲۹۱	
ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۴۹۰۷	
آماره F		۵/۸۱۳۶	
معناداری آماره F		۰/۰۰۰۰	

مالیاتی بررسی شد. یافته‌های پژوهش نشان داد بین پیچیدگی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. فعالیت‌های اجتناب از پرداخت مالیات و سیاست مالیاتی متهورانه، مستلزم پنهان کردن حقایق، پیچیدگی و عدم شفافیت است. برای اجرای تهور مالیاتی نیز به عدم شفافیت نیاز است؛ بنابراین، مدیران با پیچیده‌تر کردن گزارش‌های مالی، شرایط لازم برای اجرای سیاست مالیاتی متهورانه را فراهم می‌کنند. این یافته‌ها همسو با لا و میلز [۳۰] و بوئسلینگ و همکاران [۱۳] است.

همچنین، مشاهده شد با افزایش سطح سیاست مالیاتی متهورانه، پیچیدگی گزارش‌های مالی بیشتر خواهد شد. بدین معنا که در زمان وجود سیاست مالیاتی متهورانه که با پرداخت کمتر مالیات همراه است، مدیران انگیزه بیشتری برای پنهان‌سازی و

این بخش از یافته‌ها نیز نشان‌دهنده آن است که با افزایش سطح سیاست مالیاتی متهورانه، پیچیدگی گزارش‌های مالی افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه مالیاتی با استفاده از سیستم معادلات همزمان است. در این راستا با استفاده از اطلاعات ۱۹ شرکت پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶، این مسئله به صورت تجربی بررسی شد.

تهور مالیاتی نشان‌دهنده اجتناب مالیاتی متهورانه است. خوانایی گزارشگری مالی نیز بیانگر میزان فهم و پیچیده‌نبودن گزارش‌های مالی است. در این پژوهش با استفاده از سیستم معادلات همزمان رابطه متقابل خوانایی گزارش‌های مالی و سیاست متهورانه

۲. پورحیدری، امید؛ محمدحسن فدوی و میثم امینی‌نیا (۱۳۹۲)، بررسی تأثیر اجتناب از پرداخت مالیات بر شفافیت گزارشگری مالی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار. *پژوهشنامه اقتصادی*. ۱۴: ۶۹-۸۵.
۳. حاجیها، زهره؛ الهام فنوتی و مریم بحرینی. (۱۳۹۶). بررسی ارتباط محدودیت مالی و راهبرد مالیاتی متهورانه. *پژوهشنامه مالیات*. ۲۵ (۳۵): ۱۰۸-۱۲۶.
۴. دیانی، محمدحسین. (۱۳۷۹). *سنجش خوانایی نوشته‌های فارسی، خوانانویسی برای کودکان، نوسودان و نوجوانان*. انتشارات کتابخانه رایانه‌ای، مشهد.
۵. صفری‌گرایلی، مهدی؛ یاسر رضائی و محمد نوروزی. (۱۳۹۶). مدیریت سود و خوانایی گزارشگری مالی: آزمون تجربی رویکرد فرصت‌طلبانه. *دانش حسابرسی*. ۱۷ (۶۹): ۲۱۷-۲۳۰.
۶. صفری‌گرایلی، مهدی و یاسر رضائی. (۱۳۹۷). توانایی مدیریت و خوانایی گزارشگری مالی: آزمون نظریه علامت‌دهی. *دانش حسابداری*. ۹ (۲): ۱۹۱-۲۱۸.
۷. عرب‌صالحی، مهدی و مجید هاشمی. (۱۳۹۳). تأثیر اطمینان بیش‌ازحد مدیریتی بر اجتناب مالیاتی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. ۱ (۲۲): ۸۵-۱۰۴.
۸. فضل‌الهی، سیف‌الله و منصوره ملکی‌توانا. (۱۳۸۹). روش‌شناسی تحلیل محتوا با تأکید بر تکنیک‌های خوانایی‌سنجی و تعیین ضریب درگیری متون. *پژوهش*. ۲ (۱): ۷۱-۹۴.
۹. ملانظری، مهناز؛ مینا ابوحمزه و محمد مهدی میرزایی. (۱۳۹۵). فرهنگ‌سازمانی و تمکین مالیاتی شرکتی (مطالعه موردی: اداره کل امور مالیاتی مودیان بزرگ). *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی*. ۲۳ (۱): ۱-۱۸.
۱۰. واعظ، سیدعلی و صابر درسه. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین دو عامل حق‌الزحمه حسابرسی و تغییر حسابرس با تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی شرکت‌های

پیچیدگی گزارش‌های مالی دارند که همسو با فرضیه مبهم‌سازی اطلاعات است. در این راستا، در زمان استفاده از سیاست مالیاتی متهورانه که این احتمال وجود دارد تا مقامات مالیاتی صورت‌های مالی بیشتری را افزون بر گزارش‌های مالیاتی مطالعه کنند، مدیران اطلاعات ارائه‌شده در گزارش‌های مالی را با ابهام و پیچیدگی ارائه می‌دهند. این یافته‌ها نیز همسو با یافته‌های سوکوتجو و سنارنو [۴۰] است. همچنین، یافته‌های این بخش که بیانگر ابهام در ارائه اطلاعات در زمان استفاده از سیاست مالیاتی متهورانه است، همسو با یافته‌های اینگر و همکاران [۲۶] و بالاکریشان و همکاران [۱۲] است.

با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود سازمان بورس و اوراق بهادار تهران در راستای کاهش اجتناب مالیاتی و سیاست مالیاتی متهورانه، به خوانایی گزارش‌های مالی اهمیت بیشتری دهد و در این راستا، قوانین و مقررات مناسبی را تدوین کند. برای نمونه، تهیه قوانینی که بتواند با استفاده از بهبود سطح قابل‌فهم‌بودن خوانایی گزارش‌های مالی را افزایش دهد، از این دست موارد است. سازمان امور مالیاتی نیز برای شناخت بهتر وضعیت شرکت، خوانایی گزارش‌های مالی و میزان پیچیدگی و ابهام آن را بررسی کند. به پژوهشگران آتی نیز پیشنهاد می‌شود به بررسی رابطه مواردی مانند احتیاط مدیریت، بیش‌اعتمادی مدیران و حضور زنان در هیئت‌مدیره و خوانایی گزارشگری مالی بپردازند تا جنبه‌های مختلف این مسئله روشن شود.

منابع

۱. اعتمادی، حسین؛ سحر سپاسی و محمدعلی ساری. (۱۳۹۵). چارچوب مفهومی طرح‌ریزی مالیات شرکتی. *پژوهش حسابداری*. ۶ (۱): ۶۱-۸۰.

- incentive for tax planning. *The Accounting Review*, 91, 859-881.
22. Granger, C. W. J. (1969). Investigating Causal Relations by Econometric Models and Cross-spectral Methods. *Econometrical*, 37: 424-438.
  23. Grossman, S.J., Stiglitz, J.E. (1980). On the impossibility of informationally efficient markets. *American Economic Review*, 70: 393-408.
  24. Hanlon, M. and S. Heitzman. (2010). A Review of Tax Research. *Journal of Accounting and Economics*. Vol 50, Pp 127-178.
  25. Hirshleifer, D., Teoh, S. (2003). Limited attention, information disclosure, and financial reporting. *J. Account. Econ.*, 36: 337-386.
  26. Inger, K.K., Meckfessel, M.D., Zhou, M., and Fan, W. (2018). An Examination of the Impact of Tax Avoidance on the Readability of Tax Footnotes. *Journal of the American Taxation Association*, 40, 1-29.
  27. Jones J. (1991). Earnings Management during Import Relief Investigations, *Journal of Accounting Research*, 29: 193-228.
  28. Kothari, S.P., Li, X., Short, J.E. (2009). The Effect of Disclosures by Management, Analysts, and Business Press on Cost of Capital, Return Volatility, and Analyst Forecasts: A Study Using Content Analysis. *The Accounting Review*, 84: 1639-1670.
  29. Kumar, G. (2014). Determinants of readability of financial reports of U.S. listed Asian companies. *Asian J. Financ. Account*, 6: 1-18.
  30. Law, K.K., Mills, L.F. (2015). Taxes and financial constraints: Evidence from linguistic cues. *Journal of Accounting Research*, 53: 777-819.
  31. Lawrence, A. (2013). Individual investors and financial disclosure. *J. Account. Econ*, 56: 130-147.
  32. Leheavy, R., Li, F., Merkley, K. (2011). The effect of annual report readability on analyst following and the properties of their earnings forecasts. *Account. Rev.*, 86: 1087-1115.
  33. Li, F., (2008). Annual report readability, current earnings, and earnings persistence. *Journal of Accounting and Economics* 45: 221-247.
  - دارویی پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار. *حسابداری سلامت*. ۸ (۱): ۱۱۳-۱۳۹.
  11. Bai, X., Dong, Y., and Hu, N. (2019). Financial report readability and stock return synchronicity. *Applied Economics*, 51 (1): 1- 18.
  12. Balakrishnan, K., Blouin, J.L., and Guay, W.R., (2019). Tax Aggressiveness and Corporate Transparency. *The Accounting Review*, 94 (1): 45-69.
  13. Beuselinck, C., Blanco, B., Dhole, S., and Lobo, G. (2018). Financial Statement Readability and Tax Aggressiveness. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3261115> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3261115>.
  14. Binti Shafai, N., Amran, A., and Ganesan, Y. (2018). Earnings Management, Tax Avoidance and Corporate Social Responsibility: Malaysia Evidence. *International Academic Journal of Accounting and Financial Management*, 5 (3): 41- 56.
  15. Bloomfield, R. J. (2008). Discussion of “annual report readability, current earnings, and earning persistence”. *Journal of Accounting and Economics*, 45: 248-252.
  16. Bloomfield, R., (2002). The ‘Incomplete Revelation Hypothesis’ and financial reporting. *Accounting Horizons*, 16, 233-243.
  17. Bonsall, S.B., and Miller, B.P. (2017). The impact of narrative disclosure readability on bond ratings and the cost of debt capital. *Review of Accounting Studies*, 22(2): 608-643.
  18. Brondolo, J. (2009). Collecting Taxes during an Economic Crisis: Challenges and Policy Options. Available at: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/spn/2009/spn0917.pdf>.
  19. Davis, A.K., Piger, J.M., Sedor, L.M. (2012). Beyond the numbers: Measuring the information content of earnings press release language. *Contemporary Accounting Research*, 29: 845-868.
  20. Dyreng, S., Hoopes, J. L., and Wilde, J. H. (2015). Public pressure and corporate tax behavior. Working Paper. Retrieved from http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2474346.
  21. Edwards, A., Schwab, C., and Shevlin, T. (2016). Financial constraints and the

40. Sukotjo, c., and Soenarno, Y. (2018). Tax Aggressiveness, Accounting Fraud, and Annual Report Readability. *Journal of Finance and Economics*, 6 (2): 38-42.
41. Wang, G. Y. (2010). The Impacts of Free Cash Flow and Agency Costs on Firm Performance. *Journal of Service Science & Management*, 3: 408 – 418.
42. Wilson R., (2009). An examination of corporate tax shelter participants. *The Accounting Review*, 84 (3): 969-999.
43. Ying, zh. (2011). Ownership Structure, Board Characteristics and Tax Aggressiveness. A Thesis for Master of Philosophy in Business. Lingnan University.
44. You, H., Zhang, X. (2009). Financial reporting complexity and investor under-reaction to 10-K information. *Rev. Account. Stud.*, 14: 559–586.
45. Zemzem, A. Ftouhi, K. (2013). The Effects of Board of Directors' Characteristics on Tax Aggressiveness. *Research Journal of Finance and Accounting*, 4(4): 140-147.
34. Lietz, G. (2013). Tax Avoidance vs. Tax Aggressiveness: A Unifying Conceptual Framework. Working Paper, available at: www.ssrn.com/abstract=2363828.
35. Lima, E., Chalmers, K., and Hanlon, D. (2018). The influence of business strategy on annual report readability. *Journal of Accounting and Public Policy*, 37 (1): 65-81.
36. Lo, K., Ramos, F., Rogo, R. (2017). Earnings management and annual report readability. *Journal of Accounting and Economics*, 63: 1–25.
37. Loughran, T., McDonald, B. (2011). When is a liability not a liability? Textual analysis, dictionaries, and 10-Ks. *J. Finance*, 66: 35–65.
38. Miller, B. (2010). The effects of reporting complexity on small and large investor trading. *Account. Rev.*, 85: 2107–2143.
39. Slemrod, J. (2004). The Economics of Corporate Tax Selfishness. *National Tax Journal*, 57, 877– 899.